

Hallituksen esitys laiksi ammattillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta sekä siihen liittyvistä laeista

1. Toiminnanohjauksen kokeilu → normien purku
2. Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmää uudistettaisiin siten, että rahoitusmallia yksinkertaistettaisiin ja sen ohjausvaikutusta parannettaisiin karsimalla painotus- ja korotustekijöitä ja niiden kertoimia, kuten erityinen tuki, OPVA ja oppivelvollisuus → taloudellisten vaikutusten arvioidaan olevan koulutuksen järjestäjille vähäiset
3. Oppimisen tuen järjestelmää uudistettaisiin

Kolmiportainen tuki?

1. Oppimisen tuki

2. Tukiopetus

3. Erityisopetus

- Nykytilan arvioinnissa on otettava huomioon, että **erityisen tuen päätösten määrä ei anna luotettavaa kuvaa erityisopetuksen tarpeesta ja tukitoimien vaikuttavuudesta.**
- Oppimisen tuen vahvistamisen arvioidaan vaikuttavan myönteisesti opiskelijoiden opintojen sujumiseen, keskeyttämisten vähenemiseen sekä tutkintojen ja tutkinnon osien suorittamiseen. Vaikutukset näkyisivät opiskelijoiden työllistymisenä ja jatko-opintoihin siirtymisenä, joka puolestaan vaikuttaa myönteisesti koulutuksen järjestäjän rahoitukseen, laatuun ja toiminnan vaikuttavuuteen.

1. Oppimisen tuki (63 §) - korvaa OPVAN

Kuka/ketkä?

Opiskeluvalmiuksia tukevat opinnot korvattaisiin oikeudella **oppimisen tukeen**, joka olisi **matalan kynnyksen tukimuoto**.

Oppimisen tuessa pääpaino olisi helposti saavutettavassa tuessa, jota annettaisiin opiskelijalle heti tuen tarpeiden ilmetessä. Oppimisen tuen tavoitteena olisi ennaltaehkäistä opiskelijan vaikeuksien kasautumista. Oppimisen tukea ei järjestettäisi omina opintojaksoinaan, vaan tarkoitus on, että oppimisen tukea järjestetään tutkintokoulutuksen rinnalla, ja sen tarkoitus on tukea opiskelijan tavoitteiden saavuttamista.

Oppimisen tukea tulisi olla opiskelijoille saatavissa riittävästi, oikea-aikaisesti ja laadultaan sellaisena, että se edistäisi opiskelijoiden osaamista, osaamisen osoittamista näytöissä, valmistumista, työllistymistä ja jatko-opintoihin siirtymistä sekä hyvinvointia. Oppimisen tukea voitaisiin järjestää opiskelijoille monipuolisesti, joustavasti ja vaihtoehtoisia menetelmiä hyödyntäen.

2. Tukiopetus

Oppimisen tuki

-

tukiopetus?

Tukiopetus olisi **opettajan** antamaa opetusta, jolla vastattaisiin opiskelijan tuen tarpeisiin. Opiskelijalla, jolla olisi vaikeuksia oppimisessa ja opiskelussa, olisi oikeus saada tukiopetusta. Tukiopetusta voitaisiin antaa myös opiskelijalle, joka olisi jäänyt tilapäisesti jälkeen opinnoissaan, tai joka tarvitsisi muusta syystä tukea ja ohjausta tutkinnon tai koulutuksen suorittamiseen.

Tukiopetusta voitaisiin antaa opiskelutaitojen, kuten kielellisten, matemaattisten tai tietoteknisten valmiuksien vahvistamiseksi taikka opiskelutekniikkaan liittyvien taitojen tukemiseksi. Tukiopetukseen voisi sisältyä kielitaidon vahvistamista. **Kielitaidon vahvistamisen tulisi aina liittyä suoritettavaan tutkintoon eikä tukiopetusta saisi käyttää peruskielitaidon opettamiseen.**

3. Erityisopetus

Erityisopettaja
mainittu

Lisäksi opiskelijan oikeutta erityiseen tukeen uudistettaisiin vahvistamalla opiskelijan oikeutta erityisopetukseen.

Tavoitteena on vahvistaa erityisopetusta tarvitsevien opiskelijoiden erityisopettajalta saamaa tukea ja erityisopetuksen kohdentamista opiskelijoille, jotka tarvitsevat säännöllistä tai pitkäkestoista erityisopetusta.

Erityisellä tuella tarkoitettaisiin erityisopettajan antamaa opetusta. Lisäksi erityisellä tuella tarkoitettaisiin erityisopettajan konsultaation perustuvaa muuta opetusta ja ohjausta, jota voisi antaa muu opetus- ja ohjaushenkilöstö, sekä opiskelijan tarvitsemia muita erityisiä opetus- ja opiskelujärjestelyjä.

Erityistä tukea voitaisiin järjestää opiskelijan tarpeiden mukaisesti erityispedagogisin monipuolisin ja vaihtelevien menetelmin. Opiskelijan tarvitsema erityinen tuki työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa tulisi myös varmistaa.

Ammatilliset erityisopettajat ry.

Lisärahoitus on ollut ja on edelleen yleisille ammatillisille oppilaitoksille erittäin merkittävä resurssi, joka mahdollistaa opiskelijoille erityisen tuen palvelut.

Niissä oppilaitoksissa, joissa erityisen tuen kustannukset budjetoidaan ja kirjataan omille momenteilleen, saadaan tietoa rahoituksen käytöstä ja myös sen vaikuttavuutta voidaan seurata sekä laadullisin että määrällisin mittarein.

Rahoituskerroin on vaikuttanut myös erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden määrän tilastointiin. **Kuinka jatkossa seurataan, monellako opiskelijalla on erityisopetus päätös? Millaista tietoa jatkossa saadaan erityisopetuksesta ja miten oppimisen tukea kehitetään ilman systemaattisesti kerättyä tietoa?**

Kuka arvioi, kenelle riittää tukiopeus ja kuka tarvitsisi tehokkaampia tukitoimia? Tukiopeus edellyttää koulutuksen järjestäjältä mitoitusta ja resursointia opettajille, jotta tämä voidaan käytännössä toteuttaa.

Opiskelijalla olisi oikeus erityiseen tukeen, jos hän tarvitsee todennettujen oppimisvaikeuksien vuoksi tukea. **Kuka tai mikä nämä vaikeudet toteavat?** Oppimisen tuessa on täsmällisesti määriteltävä, mitä eri käsitteillä tarkoitetaan ja milloin opiskelija on oikeutettu minkälaiseen tukeen.

→ Edellytyksenä ei pidä olla lääketieteelliset diagnoosit tai tietyt testit. Lisäksi opiskelijalla tulee olla oppimisen ongelmien lisäksi oikeus erityiseen tukeen myös muista perustelluista syistä.

AEO

... vaikka opiskelija olisi saanut paljon, oikea-aikaista ja laadullisesti hyvää erityisopetusta, **työllistyminen ei silti onnistu**. Oppilaitos voi tukea työllistymistä, mutta erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden työllistymisessä on isoja haasteita, ja tarvitaan myös työvoima- ja sosiaalipoliittisia ratkaisuja sekä verotuksellisia toimenpiteitä.

Vaarana on myös se, että erityisen tuen päätöksiä ei tehdä, koska ei ole riittävästi erityisopettajan työpanosta toteuttamaan erityisopetusta. **AEO ehdottaakin, että lainsäädännössä määriteltäisiin myös erityisopettajien määrä suhteessa oppilaitoksen opiskelijamäärään.**

- Toimijoiden osat on selkeytettävä: On tiedettävä, kuka tuen tarpeen voi määrittää ja millä perustein sekä kuka tuen toteutumista seuraa.
- Oppimisen tuen ja erityisen tuen eron pitää jatkossa olla kaikille selvä ja se tulee lainsäädännössä määritellä yksiselitteisesti.

Anne Ekroth 19.9.2024

”Vammaisten ammatillisesta koulutuksesta vastaavat ammatilliset erityisoppilaitokset”. Suomi on sitoutunut inklusiiviseen koulutuspolitiikkaan ja mm. YK:n yleissopimukseen vammaisten henkilöiden oikeuksista. Näiden toteutuminen edellyttää sitä, että vammaisuus ei ole peruste oppilaitoksen valintaan, vaan myös yleisissä oppilaitoksissa opiskelun tulee olla mahdollista henkilölle, joka vammansa vuoksi tarvitsee erityistä pedagogista tukea.

Suomen opinto-ohjaajat ry

Tunnistamme, että ammatillisen koulutuksen oppimisen tuessa ja erityisopetuksessa on kehittämistä. **Rahoituksen poistaminen** erityisen tuen päätöksellä annettavasta tuesta **ei ratkaise** toteutuksessa ilmenneitä ongelmia. Jos on havaittu, että erityisen tuen päätöksellä annettu tuki ei kohdennu riittävästi tukea tarvitseviin opiskelijoihin, ei ratkaisuna voi olla rahoituksen poistaminen. **Järkevää olisi kehittää tuen toteutumisen seuranta ja tuen kohdentamisen varmistaminen.** Erityisopetusta antaa erityisopettaja ja muuta erityistä tukea voi antaa erityisopettajan suunnittelemana muu riittävän osaamisen omaava työntekijä.

Pedagogisen opinto-ohjauksen laadun ja määrän varmistaminen on jäänyt esityksestä kokonaan pois. Suomen Opinto-ohjaajat ry katsoo, että 150 opiskelijaa yhtä kelpoista opinto-ohjaajaa kohti mahdollistaa riittävän opinto-ohjauksen kaikille opiskelijoille. Jokaisen opiskelijan, mutta erityisesti oppivelvollisen, laadukas hakeutumis- ja nivelvaiheen sekä opintojen aikainen henkilökohtainen opinto-ohjaus edesauttaa myös esityksen tavoitteita jatko-opintojen ja työllistymisen suhteen.

Opinto-ohjaajan ja erityisopettajan työ tulee huomioida laissa.

OAJ:n ammatilliset opettajat

€€€

€€€

- Esitetyt muutokset ovat erittäin suuria ja vaikutuksiltaan ennakoimattomia. Esitetyn rahoitusmallin muutos ja hallituksen tekemä 100 miljoonan leikkaus ammatillisen koulutuksen rahoitukseen yhdistettynä aikuiskoulutustuen ja vuorotteluvapaan lakkauttamiseen aiheuttaa **koulutuksen järjestäjille tilanteen, jossa toimintaa on sopeutettava. Käytännössä tämä tarkoittaa henkilöstön vähentämistä ja opetustyön leikkaamista.**
- Muutosten **kokonaisvaikutus tulee kohdistumaan erityisesti aikuisten mahdollisuuteen vaihtaa alaa ja opiskella uusi tutkinto. Suomessa on runsaasti ammatteja, joissa vain koko tutkinnon suorittamisen antaa kelpoisuuden alalle.**

OAJ:n ammatilliset opettajat

...välittömänä tuloksena ei aina ole työllistyminen tai jatko-opinnot. Opetushenkilöstön työssä painottuu entistä enemmän ennaltaehkäisevä lastensuojelu ja yhteiskunnallinen vastuu nuorista. Tuloksellisuutta painottuvassa rahoitusmallissa nämä tavoitteet eivät toteudu.

Kannatamme periaatetta **uudesta painotuskertoimesta, joka perustuu opiskelijan lähtötasoon**, mutta on huomioitava kerrointa määritettäessä, että opiskelijoilla on oppimisvaikeuksien lisäksi psyykkisiä ja sosiaalisia ongelmia, jotka on tiedostettava. **On epäselvää, miten painotuskerroin voidaan määritellä.**

Oppivelvollisilla perusrahoituksen osuus tulee olla toisen asteen opiskelijoiden tasavertaisen kohtelun mahdollistamiseksi yhtenevä lukiokoulutuksen kanssa eli 90 %.

OAJ:n ammatilliset opettajat

- Oppimisen tukea ja erityistä tukea koskevat **säädösehdotukset vaativat tarkennuksia.**
- OAO kannattaa säädöstä opiskelijan oikeudesta tukiopetukseen 63 §. Oppimisen tuessa on kuitenkin **täsmällisesti määriteltävä** opiskelijan oikeus paitsi opettajan antamaan tukiopetukseen, kielelliseen tukeen, opiskeluvalmiuksia tukeviin opintoihin ja erityisopettajan antamaan tilapäiseen erityisopetukseen sekä opiskeluvalmiuksia tukeviin opintoihin.
- ...oppimisvaikeuksien määrittelyn pohjautua erityisopettajan pedagogiseen arviointiin ja tiedonsiirrolla saatuun tietoon opiskelijan aiemmasta tuesta. **Edellytyksenä ei tule olla ainoastaan lääketieteelliset diagnoosit tai tietyt testit.** Lisäksi opiskelijalla tulee olla oppimisen ongelmien lisäksi oikeus erityiseen tukeen myös muista perustelluista.
- **OAO kannattaa TUV A-koulutuksen kertoimen nostoa.** Kertoimen nosto on tarpeen, koska ryhmät ovat hyvin heterogeenisiä ja erittäin vaativia, jolloin ryhmissä on tarve opettajan lisäksi kokoaikaiselle erityisopettajalle. Kertoimen nosto tukee myös maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita siirtymä- ja nivelvaiheissa.

Aikataulu

Lukiokoulutuksen oppimisen tuen ja erityisopetuksen uudistus

Opetushallitus tukee koulutuksen järjestäjiä uudistuksen toimeenpanossa: informaatio-ohjaus, webinaarit, tukimateriaalit...

LOPS-perusteiden kirjoitustyö OPH:ssa sekä oppimisen tuen ja erityisopetuksen seurantaryhmän työskentely 13.9.2024–28.2.2025

2024

LOPS-perusteiden seurantaryhmä aloittaa 13.9. Luvun 4.2. kirjoitustyö alkaa OPH:ssa.

Hallituksen esitys eduskunnan käsittelyssä 10.10. alkaen

LOPS-perusteiden luonnos lausunto-kierrokselle marras-joulukuussa

Luvun 4.2. viimeistely tammi-kuussa

OPH:n johtokunnan kuuleminen helmikuussa

LOPS-perusteiden päivitysmääräys maaliskuussa

Paikalliset LOPS-päivitykset huhti-kesäkuussa

Päivitetyt LOPS:t käyttöön 1.8.2025

2025